

Izabella Andrzejuk

Sprawozdanie z udziału historyków filozofii UKSW w konferencji "Filozofia polska na tle filozofii europejskiej w XX wieku"

Studia Philosophiae Christianae 50/2, 184-187

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

tu Jagiellońskiego w Krakowie, w: Profesor Andrzej Grzegorzcyk Doktor Honoris Causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 13 maja 2013, 23-29.

Salwicki A., *Czego informatycy nauczyli się od Andrzeja Grzegorzcyka?*, w: *Papers on Logic and Rationality: Festschrift in Honour of Andrzej Grzegorzcyk*, Studies in Logic, Grammar and Rhetoric, 27(2012)40, 169-185; <http://logika.uwb.edu.pl/studies/index.php?page=search&vol=40>

Woleński J., *Laudacja*, w: *Profesor Andrzej Grzegorzcyk Doktor Honoris Causa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 13 maja 2013, 31-35.

http://ahm.1944.pl/Andrzej_Grzegorzcyk/6/?q=Grzegorzcyk

IZABELLA ANDRZEJUK

**SPRAWOZDANIE Z UDZIAŁU HISTORYKÓW FILOZOFII UKSW
W KONFERENCJI *FILOZOFIA POLSKA NA TLE FILOZOFII
EUROPEJSKIEJ W XX WIEKU***

W dniach 24–25 października 2013 roku odbyła się w gmachu Akademii Jana Długosza w Częstochowie konferencja zatytułowana: *Filozofia polska na tle filozofii europejskiej w XX w.* Została ona zorganizowana przez pracowników Zakładu Filozofii, mieszczącego się na Wydziale Nauk Społecznych AJD.

Organizatorzy konferencji zaplanowali urozmaicony i bogaty program, obejmujący zarówno wystąpienia dotyczące kondycji filozofii w Polsce w ogóle, jak i poszczególnych nurtów filozofii (logiki, filozofii społecznej, ekofilozofii, etyki, dydaktyki filozofii), a także konkretnych filozofów polskich, których wkład w filozoficzną myśl europejską był znaczący bądź specyficzny (wśród nich znaleźli się tacy filozofowie, jak: S. Brzozowski, R. Ingarden, J. Stepa, A. Tymieniecka, H. Elzenberg, K. Michalski, J. Łukasiewicz, Z. Jordan, W. Witwicky czy F. Znaniecki). Nie brakowało również tematów poświęconych określonym szkołom (środowiskom) filozoficznym w XX-wiecznej

Polsce, w kontekście i recepcji, i wpływu na inne europejskie nurty. I tak przedmiotem rozważań prelegentów była między innymi działalność szkoły lwowsko-warszawskiej, neotomistów, fenomenologów.

Obrady pierwszego dnia konferencji odbywały się najpierw w ramach sekcji plenarnej, a następnie były kontynuowane w dwóch sekcjach. Konferencję otworzyły krótkie przemówienia: dr. hab. Romualda Derbisa, prof. AJD, dziekana Wydziału Nauk Społecznych, dr. Adama Olecha, dyrektora Instytutu Filozofii, Socjologii i Psychologii, oraz prof. Andrzeja Zalewskiego, kierownika Zakładu Filozofii.

W sekcji plenarnej wystąpił dr hab., prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, Artur Andrzejuk, którego tytuł referatu brzmiał: *Filozofia na polskiej emigracji niepodległościowej w Wielkiej Brytanii (1940–1990)*. W swoim wystąpieniu prelegent zaprezentował sylwetki naukowe filozofów działających przede wszystkim poza granicami Kraju, w Wielkiej Brytanii. A. Andrzejuk na początku określił, że przez wyrażenie: „emigracja niepodległościowa” rozumie osoby, które nie mogły wrócić do ojczyzny z powodów politycznych, a nie np. ekonomicznych. Wśród wymienionych przez prelegenta filozofów znalazły się takie postacie, jak: W. Strzałkowski, A. Jakubisiak, J. Bocheński, I. Szumilewicz-Lachman, H. Taborska, T. Terlecki czy C. Lejewski. Prof. Andrzejuk zauważył, że polscy filozofowie, działając poza granicami Kraju, odnosili sukcesy na polu estetyki, logiki, metafizyki, etyki, historii filozofii, teodycei czy epistemologii. Kończąc swoje wystąpienie, A. Andrzejuk zaznaczył, iż specyfiką uprawianej za granicą filozofii polskiej było jej praktycystyczne nachylenie.

W ramach obrad w poszczególnych sekcjach wystąpiła dr Anna Kazmierczak-Kucharska. Jej referat, zatytułowany: *Oryginalność etyki perfekcjonistycznej Henryka Elzenberga na tle myślicieli polskich oraz europejskich*, zawierał najważniejsze zagadnienia, wyznaczające niejako ramy etyki Elzenberga. Prelegentka zaznaczyła, że etyka omawianego autora, choć sięga swymi źródłami do antropologii oraz wizji świata, to jednak jest w swej ostatecznej wymowie antydogmatyczna. Elzenberg bowiem świadomie zdecydował się w swoim systemie etycznym nie proponować żadnych ostatecznych rozwiązań sta-

wianych problemów. Dr Kazimierczak-Kucharska zaznaczyła także, iż Elzenberg bardziej skupiał się na samym procesie myślenia, aniżeli na ostatecznych jego efektach. Ostatecznie – zdaniem prelegentki – etykę perfekcjonistyczną można rozumieć jako refleksję służącą człowiekowi w jego dążeniu do doskonałości.

Drugiego dnia konferencji plan jednej z sekcji obejmował między innymi wystąpienia następujących prelegentów: dr. Michała Zembrzuskiego, dr Izabelli Andrzejuk (WSKPiSM), dr. Andrzeja Nowika, dr Magdaleny Płotki, dr. Adama Filipowicza.

Referat dr. M. Zembrzuskiego, zatytułowany: *Jana Stepy neotomistyczne budowanie autonomicznej teorii poznania*, zawierał prezentację poglądów tego tomisty i kontynuatora sposobu uprawiania tomizmu, który ukształtował się na uniwersytecie w Lowanium. M. Zembrzusi zwrócił uwagę, że J. Stepa starał się uczynić fundamentem poznania świata zewnętrznego wcześniejsze upewnienie się podmiotu poznającego, że realny byt rzeczywiście istnieje.

Z kolei dr Andrzejuk w swoim referacie pt.: *Teoria sublimacji Konstantego Michalskiego jako źródło jego poglądów historiozoficznych*, zaprezentowała, w jaki sposób ten autor przechodzi ze specyficznego rozumienia rozwoju człowieka (poprzez udoskonalenie – sublimację) do ujęcia rozwoju całych wspólnot jako „ewolucji” ku swoiście rozumianej doskonałości społecznej – perfekcjoryzmu. Prelegentka zaznaczyła, iż u źródeł historiozoficznych poglądów Michalskiego leży jego filozofia człowieka. I. Andrzejuk wskazała też na inspiracje dla perfekcjoryzmu K. Michalskiego w filozofii: św. Augustyna, św. Tomasza z Akwinu, J. Condorceta, G. W. Leibniza, G. W. F. Hegla.

Kolejny prelegent, dr A. Nowik, wystąpił z referatem: *Metoda uprawiania historii filozofii u ks. Pawła Siwka*. W swoim referacie prelegent zwrócił uwagę na językowe przygotowanie P. Siwka do pracy nad tekstami filozoficznymi. P. Siwek bowiem znał zarówno starożytne języki klasyczne – łacinę i grekę, jak również liczne języki nowożytne (angielski, włoski, francuski, hiszpański, portugalski), a także hebrajski. Dr Nowik stwierdził także, iż można wskazać pewną metodę uprawiania historii filozofii przez tego autora. Polegała ona, po pierwsze, na uznawaniu, że każdy tekst filozoficzny jest także źródłem poznania

filozoficznego; po drugie, na poszukiwaniu prawdy; po trzecie, na stosowaniu interdyscyplinarności; i po czwarte, na stosowaniu typowo średniowiecznego warsztatu naukowca (Siwek badane teksty tłumaczył na język łaciński, a następnie pisał do nich obszernie komentarze).

Następnie dr M. Płotka przedstawiła referat pt. *Krakowski komentarz do „Sentencji” Piotra Lombarda „Utrum Deus gloriosus” na tle tradycji europejskiej*. Dr Płotka zauważyła, iż prezentowany komentarz stanowi w swej warstwie treściowej przykład wpływu woluntaryzmu średniowiecznej szkoły franciszkańskiej (bonawenturianizm, ockhamizm, buridanizm) na filozoficzną myśl w Polsce. W tym nurcie – jak zaznaczyła prelegentka – samo poznanie nie przynosi człowiekowi zaspokojenia jego pragnień. Władzą, która może tego dokonać jest wola. Za anonimowym autorem M. Płotka wskazała na dwie funkcje władzy woli: pierwsza z nich to wola jako władza naturalna – taką funkcję woli posiada każde stworzenie i wyraża się ona wyłącznie poprzez ruch i nie posiada żadnej treści; druga funkcja to wola skierowana ku dobru – i tu zawiera się pewna treść.

Ostatnim prelegentem był ks. dr A. Filipowicz, który przedstawił referat zatytułowany: *Filozofia w służbie teologii – czyli o dydaktyce filozofii w wyższych seminariach duchownych w XX wieku*. Prelegent zwrócił uwagę, iż seminarium duchowne jest i uczelnią wyższą, i miejscem, w którym jest realizowana także formacja duchowa. Tytułem pewnego wprowadzenia w problematykę nauczania w seminariach duchownych, A. Filipowicz przedstawił podstawy prawne formacji filozoficznej księży, jakie zostały określone w XX wieku, by następnie dokonać prezentacji programu nauczania filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży.

Dwudniowe obrady konferencyjne zamknął organizator konferencji, dr Maciej Woźniczka z AJD w Częstochowie. M. Woźniczka podziękował wszystkim prelegentom za ciekawe wystąpienia, a słuchaczom za aktywne uczestnictwo. Na koniec dr Woźniczka udzielił głosu prof. A. Andrzejukowi, który w imieniu wszystkich gości podziękował organizatorom za perfekcyjną organizację konferencji, za stworzenie znakomitej atmosfery do wymiany poglądów i dyskusji. Przede wszystkim jednak pogratulował wyboru tematu konferencji –